

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Piaczsor 452 szám alatt.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenyre 3 ft. o. é. Hirdetés: Ár: négyhásas sorért először 7 kr., második sor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. t. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A ...-i ...-i cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, augusztus 25-én 1862.

(D) Garibaldi nyílt lázzadó! Ezt hirdeti Cugia kiáltványa, mely Siciliát ostromállapotba helyezi s kijelenti, hogy a „fegyveres bandák, s rajongó csoportosulások ellen erőhatalommal fog fellépni.”

Tehát rajongók azok, kik azt hirdetik, a mit a turini kormány, parlament és király egyhangulag hirdettek: „hogy Olaszország fővárosa Róma!”

A turini kormány ez újabb magatartásának horderejét tagadni nem lehet. A rend szempontjából egyebet tennie nem lehetett, ha Garibaldi fellépésének osztályozza nem vala a kormány, s ha Garibaldi az olasz király birtokában az olasz király akarata ellenére száll táborba, valóságosan az európai jogfogalmak szerint lázzadási téren áll, ha nem is a király ellen, miután jelszava most is „Victor Emanuel”, de igen, a rend ellen, mely nem engedi meg, hogy egy souverain tábornoka táborba szálljon a souverain akarata ellen, s ugyaszovala fegyveres erőszakkal sarkantyúzza az uralkodót azon cél siettetésére, melyet idővel az uralkodó csakugyan elérni akar.

Vissza fog-e lépni Garibaldi ezen kiáltvány fenyegetésére, fog-e ő meghódolni azon kormánynak, mely őt, — ki annyi szolgálatot tett az olasz egységre — lázzadónak proclamálja?

Nehezen hiszszük, hogy letegye fegyverét, kivált ha valószínű azon hírek, hogy serge nemcsak 2—3 ezer, de 14,000 főből állana. Pedig az olasz önkénytesek az olasz nép legbátrabb fiai, míg a katonaság maga oly elemekből áll, melyek nem számíthatók a legjobb katonák közé.

E szerint Olaszország ma holnap a legveszélyesebb belháború örvényébe lehet sodorva, mely igen könnyen visszalöki őt azon kilátásoktól, melyek rendes úton már kecségtettek.

Még azonban nem lehet megbírálni ezen viszály horderejét mindaddig, a míg nem látjuk, vajlon nem fejkik-e oda a kérdés, hogy Garibaldi magával a királlyal és a monarchiai rendszerrel végkép szakítson?

Mert ma holnap erről lehet szó, miután már is olvasunk oly demonstratiokról, melyek nemcsak a napoleoni befolyás, de Victor Emanuel királysága felett is pálezzát törnek.

Nem kell elfeledni, hogy Garibaldi fiatalok óta a republikai formák mellett lelkesült, s ezért harezolt s dictatoroskodott 1848-ban. Ő megtagadta saját elveit hazája nagyságaért, melyet csak a koronás forradalom által lehet ennyire egyesíteni és Európa által mint egy országot elismertetni; de most midőn látja, hogy a monarchia haboz, midőn Rómáról s Velenczéről van szó: kérdés ha nem egyedül a nép erejére s népfölségre akar-e támaszkodni ez agitator, kivált midőn az általa pártolt király nevében lázzadónak lön kikiáltva?

Ha a dolgok e térre mennek át, Európa nagy megrázkodás elébe nézhet.

Tudjuk, hogy 1850 óta egy nagy forradalmi szövetség áll fenn, melyet a békületlen népek száműzöttjei kötöttek. A francia, olasz, lengyel, német stb. emigratio Londonban, s a Jersei szigeteken régóta működik. Ez meghasonlott volt egymással, miután a francia menekülteken, Mazzinin s pártján kívül a többiek kezdték Napoleonba vetni reményeiket; most azonban, midőn látják, hogy a nemzetiségeknek adott biztatások teljesítése évről évre halad, látják, hogy az elámitott emigratiók s forradalmi nemzetiségek csak a francia imperialismus sakkfigurái, melyek által szemben Európával játszik; kérdés: hogy fejlődhetik Garibaldi forradalmi föllépésének eredménye?

Az olaszok Róma birásának zászlói alatt készek fölkelni, a lengyelek a francia-orosz összeharítás miatt Napoleontól többé nem reménylenek, a francia republicanusok Blanc Lajos, Ledru Rollin-tíkos és nagy párttal birnak Franciaországban szemben azon caesarral, ki kiforgatta Franciaországot a republikai formákból, hogy saját dynas-

tiaját kiemelje. Mennyi felgyújtható elem mindenfelé; s mi történhetik Európában, ha Garibaldi szemben az olasz seregekkel sikra száll, s némi sikert arat?

Ma holnap egy nagy forradalmat láthatunk Franciaországban megint, mely távolabb eső népeket maga után szédíthet. És lehet-e ennek más következménye, mint a mi annyiszor megtörtént már, hogy miután Franciaország belforradalmuk miatt kimerülne egy nagy coalitio által bemennek Párisba a legitimitást, vagy a választott monarchiát, de bizonyosan nem a Napoleonokat restaurálni.

Igy könnyen látható, hogy azon Napoleonnak, ki a forradalom által tudott cselekedni, legnagyobb ellensége a forradalom. Ő ennek hátán ül s ugy hatalmas, de ha a fők elszakad, ha tilésében az egyensúlyt elveszti — ezáltal kell elbuknia.

Ő a forradalom vállain annak fékezésével uralkodhatik, de azon forradalom, mely Napoleon ellen ragad fegyvert, csak arra szolgál eszközü, hogy ugy ő, mint Napoleon végre elbukjék, s a két nemű forradalom tusája közt, a harmadik európai tényező: a legitimitas legyen végre a győztes.

E vázlatos észrevételekből is jól belátható, mekkora tengeret zavart fel Garibaldi; és aligha a népszerű tábornok a siettetés által Olaszország sorsát nem löki a visszaesés felé! Ő kérkedik, hogy egy huszonkét millióra menő nép ura lehet magának. Igaz, hogy ekkora nép sokat tehet, de csak azon politikai vonalon, hol más európai nagy hatalmokkal nem jön összeütközésbe. Az olasz nép nem elég egyes arra, hogy nagy dolgokat vihessen ki, és a turini kormány nagyon helyesen átlátja azt, hogy az olasz egységet leginkább Napoleonnak köszönheti. Ha a francia seregek át nem jönnek az alpeseken az olaszok segítségére, Ausztria előtt Olaszország meg nem állhat. Az első csatákra, sőt mindvégig láthatuk, hogy az olasz hadjárat dicsősége kizárólag a francziákat illette. Tehát azt hiszszük mi is, hogy Olaszország nem elég erős azon provocatiokra, melyeket Garibaldi tesz Napoleon ellenében, s értelme van annak miért hivatkozik Garibaldi minden proclamatiojában a francia népre. Ő az olasz forradalmat egy francia forradalommal kívánja kapcsolatba hozni.

E szerint a válság fenyegető természetét jól be lehet látni, s minden attól függ, mi fog történni Garibaldival; sikerülni fog-e nekie Olaszországot szemben a királyi sereggel is felköltetni, s Rómába vinnie a francia őrizeten át diadalmas hadait? Franciaország ezt nem fogja tűrni, kénytelen lesz erejét kifejteni Olaszországban; erejének másrésze Mexikoval van elfoglalva, hol a harez a francia fegyverbecsület kérdésévé vált, s ha így nagy haderő mozdul ki Franciaországból, kérdés hogyan fog elég erő maradni otthon a caesarismus belső ellenségei ellen? Franciaországban nagy a köztársasági párt, s vajlon a szintoly hatalmas legitimista párt nem nézne örömmel egy belső forradalmat Franciaországban, melynek valószínű következménye az 1815-iki restauratio eredményeihez vezetne vissza?

Ajánlat a vasutra.

A „Kolozsvári Közlöny” szerkesztőségével sietek örömmel tudatni, hogy a nagy-város, kolozsvár-brassói vasutvo nal segédelmzésére nálam tegnap Árokaján D. Pattantyus Jakab nap számkra 200 ft o. é. és gróf Tol dalagi Eszter kisasszony 50 szál fát írtak alá. Árokajla ismert birt helység birája is felfogva az ügyet, vasárnapi falugyűlést hirdetett ez ügyben tanácskozni.

Kentelke, aug. 23. 1862.

Vályi Elek.

Fogaras, aug. 15. 1862

Fogaras város ügye *)

Csüggedetlen kitartás, s szent ügyünk győzni fog. — Küzdelem virágai termik az élvezet-dus gyümölcsöket.

Azon ernyedetlen bizalom s kitartás, melylyel a fogarasi lelkes polgárság, az értelmiséget küzdelmeiben támogatá,

*) Köszönettel tartozunk derék munkatársunknak, ily tüzetes előadásért.

megtermé valahára e mezőváros emelkedhetésének remény-virágait; . . . a melynek ha valami valóban önkényes hatalom meg nem esonkítandja egyes szírmait, hisszük Isten szent segédelmével, hogy nem sokára addig is, míg a törvényhozási megszentésükhöz, élvezhetendjük még 1834 óta ohajjra várt gyümölcsöt.

E város helyi fekvése, vegyes elemű lakossága, Brassó és Szeged között, egy emelkedettebb helyzetet igényel az ipar, kereskedelem, egyéni jobbit s mivelődés érdekében; ezen iparos közönségnek szabad kir. városá emeltetésének szükséges voltát belátták még őseink. 1834 óta mindig kövölt utasításul adatott, erre némi reménysugárt nyujta a 12 évi rendszer is, csak fájdalom egy vastag önérdéktől vezetett cöterria akará még 1861-ben, a már némileg kivívott s gyakorolt téren csüggedetlen lelkesedésüket, s ügyünkben bizalmukat s hitüket elszabasztani, s annak kivételét elriasztani . . . ; de az erőlyes kitartás az igazságos jogvédelemben, mindig a legerősebb fegyver lévén az erőszak ellenében: részünkről ezen eseménydus napokat, mint fénylő-jait e város beléletének, csak ugy lehetünk képesek bün s pártzenvedély nélkül esztelni, ha azoknak igazolt jegyző-könyvi kivonatát közöljük:

Folyó év július 22-én d. e. 9 órakor tartatott Fogaras v. közgyűlése főkörmányszéki szervező biztos (s volt cs. k. helytartósági tanácsos) méltóságos Haupt Frigyes ur előktele alatt a lutheránusok egyházában; miután id. szolgabíró ny. cs. k. főhadnagy Gremoi D. ur, ő mlga rendeltére e város polgárait szokott modorban az előre kövölt tárgyak iránti tanácskozás végett meghívatta, a nagy számban megjelent polgárság, egy kiküldött bizottmány által, közgyűléstünkben megjelenésre tisztelettel felkérvén a f. k. széki szervező biztos urat, fél 10 órakor, ennek kíséretében megjelenvén, a közörmű zajos „éljen”-ben kitörő nyilatkozatával enőki széket elfoglalván, az ülést követőleg nyitá meg magyar nyelven:

„A f. k. f. körmányszék f. é. maj. 11-kéről 2852-dik sz. alatt kelt rendeletéelfogva méltóztatott engemet e nemcs mezővárosi belkormányzati ügyekben k. f. k. széki biztosul kiküldeni. Ezen felsőbb megbizatásnak eleget teendő, ide kiszállottam, s megérkezésem után legelőbb is szükségesnek tartottam e város érdemes lakosságát az itt tetleg létező városi hatóság útján, a tárgyalandó ügyek előleges közlése mellett e közgyűlésre egybehivadni. Midőn azt jelenleg itt oly szép számmal egybegyűlve látnám, mindnyájukat egy-egyenés felkérő s részreajánlatot „Jelentem”-ben, e szép kiterjedésű, különböző nemzetiség- s vallásból álló népsűlt, s a közelebbi lefolyt években kereskedelmi, ipari s értelmiségi tekintetben jó előre haladott mezővárosnak boldog s minden oldalról megelégedést, jövőndő alkotmányos uton eszközölni és szilárdul megalapítani.”

Szervező biztos ő mlga felhívására két alkalmas jegyző s egy 6 tagu bizottmány a jegyzőkönyv előzőleges meg-bíralásaul választván, a rend érdekében szabályul tűzte, hogy bárki szólni ohajt a szönyegen levő tárgyhöz, jegyzetesse magát be a jegyző által, s rendre nyilatkozzanak. A melyek helyeslése után a szerv. biztos ő mlga kiküldetése célját közlendő, tudajta, miszerint kötelességévé tetteit, hogy: 1-ör e város a felosztott cs. k. helytartóság által 1854-ben február 28-ól 27,351/853. sz. alatti rendeleténél fogva megalakított mezővárosi hatóságát, az az óta gyako-rolt működési körrel, továbbá ugyanazon alapon beallitva volt képviselő testületét, ugy a mint az, az 1860-ik vagyis inkább 1861-ik évi aug. 26-án tetleg létezett, az az óta ez érdekében a t. vid. tisztségt által tett minden nemű helyettesítések vagy beállítások teljes megsemmisítésével rögtön visszaállitva; ide értetvén egyenként az akkor létezett város-hivatali és választmányi személyzet, a mennyiben ezek nemelyike irányában azóta kövöjött események folytán a viselt állomáshba leendő visszahelyezés elletében, alapos aggrálys törvényesen betudható nehezésg fen nem forogna; hogy továbbá 2-ór azon tekintetből, hogy ezen mezővárosi illetékes lakosság, minden illetéktelen befolyástól menten nyilatkozhassék arra nézve, hogy saját községi hatósági állását, s a városgazdászati s más ez érdekbevágó ügyeinek az 1837-ik évbéli 1875. számú főkörmányi utasítás értelmébeni vezetésével megbízandó állandó községi képviselést minő szerkezetben s hány tagból kívánna szervezni, beállitani, s a szükségeselt hivatali személyzetet minő mértékben akarná megalapítani s díjazni? ezen városi közönséget egy eziránt tartandó közgyűlésben kiballgassa, megrendelvén, egy-szersmind a f. k. f. k. széki, hogy az e gyűlésben résztve-hető tagok ebbeli illetékessége, a fenálló törvényekre való tekintettel előlegesen megállapittassék.

Egyszermind tudajta a szerv. b. ő mlga, hogy a f. k. f. k. széki megjegyzendőnek találta, miszerint bárha azon esetben, ha a 1848 évi előtti községi hatósági állapot vis-sza állítása ezen városon lehetséges volna, az itteni szerve-zésnek szinte azon elvek szerint kellene végrehajtatnia, a melyeken 1861. év mart. 24. és 31-ikén kelt legfelsőbb rendeletek folytán, e haza más törvényhatóságaiban már tetleg végrehajtatott, miután azonban az itt 1848 előtt lé-tezett nemesi hadnagyság s falnagyság, továbbá a 12 sze-mélyből állott esküdt testület, az időközben lényegesen meg-változott köz- s magánjogi viszonyoknak, általában a jog-egyenlőség sérelme nélkül többé visszaállitathatónak nem mu-tatkozik, de másfelől az ezen városi közönség nevében mult

év máj. 26-áról a f. k. f. k. szék elébe terjesztett folyamódással, mint szintén m. évi aug. 26. ugy sept. 2-és 3-dik napjaiban tartott gyűlésekben lejártaott tárgyalásokból össhangzólag az tűnik ki, miszerint ezen k. hatóság állásának a jelen idők igényeire, s ezen város időközben kifejtett több oldali érdekeihez idomítását ezen városi lakosságnak nem jelentéktelen része szinte ohajtja, és eszközösbe kívánja vétetni, s mitől egyik fél sem elzárható, hogy ebbeli kívánatai nyilvánítására alkalmat nyerhessenek s végül, miután az 1848 ki állapotnak tényleges megváltoztatása csak is az uralkodó legkegyelmesebb elhatározása útján eszközölhető: mindezeknél fogva a f. k. f. k. kormányzék a fenemlített helyzet s körülményekből kifolyó szükség elutasíthatlan kívánatainak tartotta a kivételes kormányzat alatt az 1861-ik év aug. 26-ik napjáig fenállott hatósági status quo-t, mind a városi hatóság s képviselőt egyénenkénti személyzetére s hatáskörére nézve, a vidéki t. tisztségnek közbejött ellenkező rendeletei, helyettesítései s beállításai teljes megsemmisítésével mindaddig fentartatni rendelni, míg ezen városnak az 1848 ki állástól eltérő — bár ideiglenes — szervezése az ez érdekekben szükséges tárgyalások után, s a törvényhozás ebbeli derekas intézkedéseig legfensőbbleg meghatározatni nem fog.

Mielőtt a t. v. tisztség által helyettesített s beállított hivatalnokokat s képviselőket a mltga ünnepélyesen felszólát s további hivataloskodástól fölmenté, szükségesnek láttatott a régi képviselői s hivatali névsort által nézni, a melyből kitűnt, hogy csak innok Gyertyános Károly különvén el Fogarashól, a többi egyének volnának az 1860-ban birt állomásaikra visszahelyeztetendők. A mely kegyteljes intézkedését a f. k. k. széknek halás tisztelettel vévén a közgyűlés, Rákosi József aa. mint visszahelyezett főbírája e községnek meleg szavakban köszönetét nyilvánítja mind maga a városi közönség, mind hivatalitársai nevében ezen korszerű s e város jövő emelkedettségét célzó intézkedésért, de a jeleni viszonyok között, miután állomásaikat nem egy közbizalmu választáson, hanem kinevezetesen foglalák el, jelenleg ily alakulag nem fogadhatva el, miért tiszteletteljesen kéri a mlto szerv. biztos urat s v. gyűlést lemondásokat tudomásul venni, ezáltal utat ohajtván nyitni a szabadválasztás általi restauratoria. Hason szellemben nyilatkozott Jakab György aa. mint korelőke a visszaállított v. képviselőnek, ha sz. b. ő mltga utasítása alapján az új választásba rögtön bele ereszkedendik, a melyet ha nem volna felhatalmazva tehetni, a v. képviselőt jeleni lemondását oly feltétellel nyilvánítja, hogy ha a f. k. f. k. szék nem lenne hajlandó elfogadni, állomásaikba visszahelyeztessenek, egy percig se akadhatván fen a közigazgatás, a jeleni visszaállított helyzet fensőbb intézkedésig függőben tartassék.

Hason szellemben hallatá véleményét Fülöp Elek, pártoltatva a közgyűlés helyeslésével, Bruszt Ignác a lehetőség esetére a kormányzék rendeletét teljesedésbe vétetni kérte; Barabási és Románi János is a választás eszközölésére a fölterjesztés mellett nyilatkozván, szerv. b. ő mltga kimondá: „hogy a kérdéses irányban eljárni nines felhatalmazva, mivel utasítása egyelőre csak is status quo visszaállítási törvényesítő pöthunato agályok nem lennének”, mire felhivatva a visszaállított hivatalnokok s képviselőt nyilatkozni, ha kíván-e valamelyik állására visszahelyeztetni? senki se jelentkezvén, hanem a közhangulat, egy a jeleni érdekeknek s kívánalmaknak megfelelő szervezett hatóság választás utján betöltését ohajtván, egy alázatos felterjesztésre a f. k. f. k. székhez megkérve ő mltga, azt mielőbb távirat útján megtenni megigérni méltóztatott.

Barabási azt értvén Fülöp Elek nyilatkozataiból, miszerint magát mint már visszaállított képviselőt tekint, ezen értelmezést nem fogadja el, miután ő mltga megnyitó beszédében nem akarja azt kifejezve látni, hogy annak értelme szerint a status quo visszaállítottnak lenne nyilvánítva,

sőt ellenben, csak is mint esetleges tényét látja kimondva, hogy t. i. a status quo föltételelesen lenne visszaállítandó, pártolva elvtárs Románi János által; mire Bruszt Ignác vonatkozva ő mltga a szervező biztos megnyitó beszédére, részről abban határozottan kifejezve találja, hogy a f. k. f. kormányzék a vidéki tisztség, minden a városi hatóságot érdeklő intézkedései tökéletes megsemmisítésével, a status quo szerinti állapot rögtön visszahelyezését elvileg föltétlen megrendelte, ennek határozott szabatos értelmét félremagyarázhatlan tiszta szavakban találja nyilvánulni, s nézete szerint ez eljárást mind a törvényesség s alkotmányosság elve, mind a f. k. f. k. szék megtamadott magas tekintélye, mind pedig a megsértett polgári érület szükségessége is tette; miután azonban ez kétey alá vonatott némelektyől, tisztelettel fölkeri ő mltgát annak ujbol szabatos kifejezésére, hogy a f. k. f. k. szék a v. tisztség minden törvénytelen intézkedései megsemmisítésével a status quo azonnali visszaállítását elvileg föltétlen meghatározta, s hogy ezen kegyes rendeletnek értelmezése vitatkozás alá nem jöhet.

Fülöp Elek össhangzólag értelmezvén a rendeletet előtte szóló B. Ignác által ohajtja, hogy a mennyiben a városi bíró s képviselő föltételes lelépése okán egyelőre nem érvényesíthető a rendelet, addig is míg a törv. restauratio megtörténik, előgondoskodás történjék, hogy több kár s személyi bántalom ne történjék a törvénytelen octroyhivatal által, mire ő mltga ujbol kimondja, hogy a f. k. f. k. kormányzék a vidéki officialatus minden a város hatósági állását érdeklő intézkedései, helyettesítései megsemmisítésével, a status quo szerinti állapot rögtön visszahelyezését elvileg föltétlen meghatározta, s ezen rendelet vitatkozás tárgya nem lehet, kérdés alá nem jöhet csak is a beállítandó egyes személyek ellen történhatván kifogás.

Szervező biztos ő mltga kérdést intéz, hogy az ideig. v. szolgabíró Gremoi D. ur által kezébe adott összeirasi munkát a jogosult szavazatképes polgárok számbavételéről törvényesnek tekintetik-e? Mire vitatkozás fejlődén ki, miszerint ezen összeirasi munkát a januar 20-iki gyűlésnek a kifolyása, a melyben gy. jegyző Seres Károly irományai az elnök által erőszakkal elvették stb. a mit okmányokkal megezőlvén, hogy ezen munkát az 1861-ki october 16-án tartott gyűlésben veszi eredetét, Barabási egyedül óvást jelentve, (de később egyedül maradván visszavonva), ő mltga kimondja az általános határozatot, hogy az 1861. év nov. 23-ról a fogarasi polgárok jogosultságáról szerkesztett összeirasi munkát, s annak compromissum szerinti alapföltétei jogosok s törvényes kellétek.

Főkormányzékai biztos ő mltga a városi hatóság és képviselői testület szervezésére egy irányadó munkálót kidolgozni, a nemzeti igényeket kielégítőleg bizottmányt ajánl, a mire egy 16 tagu nevezetű, elnök ő mltga azon megjegyzéssel oszlát el ezen első napi gyűlést, hogy annak folytatására kitűzendő napot kellő uton tudatandja, jegyzőkönyvet aláírva, általános „éljen” kiáltások mellett hagyá el a gyűlést. (Polytatjuk).

Székelv-Udvartely, aug. 21. 1862.

Egy nemzeti ünnepről jövünk — egy néptünnepről mondhatni, hol buzgó szívvél ünnepeltük a nagy honalapító szellemét.

A korszavát megértve az udvarhelyszéki értelmiség, közszeretben élő alkotmányos fűtisztje Dániel Gábor vezérlete alatt tömegesen s lehető diszrendben siettek a rom. kath. egyházba, hol melet kitartásra buzdító hazafias szavakban igyekeze megértetni el, esperes Csató József: hogy szent István, mint legelső koronás, s így az alaptörvények értelmében törvényes magyar király, nemcsak vallási, de polgári intézményeiért is méltó, hogy emléktünnep tartassék — méltó mint az első törvényes s alkotmányos elv kimondója, a mely egy népnek multat s jövőt biztosított — ki

korát meghaladó magas szellemben vezeté harcizás népét a polgarisodás akkor nagyon göröngyös utain, egy társadalmi térré vezetőleg, a mely a nemzetnek diós multat ada, s ha egybetartunk, jobb, biztos jövőt teremend... csak bizunk Isténbe s ügyünk igaz voltában.

Ezen ihletett magasztos szavakat egy a Koronkai-féle kertben rendezett jó ízű magyar ebéd követé, hol a lelkes hazafias szellemű polgárok között emel többek közt, a Dániel G., b. Rauber Nándor, Horváth János, ismert költők Szolga Miklós, ugy minden volt alkotmányos megyei hivatalnok s értelmiség jelenléte, fűszerezve irodalmunk néhány bajnoka által, jelenlévén Orbán Balázs, Halmágyi Sándor, Merényi és Korányi, ugy szeretett zeneszerző Simonfi Kálmán hazánkfiak.

K. K. . . . y.

Szilágy-Cseh, aug. 21. 1862.

Tisztelt szerkesztő ur! Folyó hó 2-án Csáki-Gorbórol irt tudósításom kiegészítését nem tehetem, hogy említés nélkül hagyjam az ottan és Thón, az utóbbi helyen Holczér Ignác ur által az idén nagy mértékben folytatott selyemtermelés hasznos eredményét. Mindkét helyen példás ügyességgel és kitartó szorgalommal folytatott a selyembogarak tenyésztése, ápolása, elannyira, hogy az idén e helyeken megjelent olasz és francia selyemtenyésztők a több mászáras menő gubót nagyon jó áron vásárolták meg s szállították ki, feldolgozás végett a hazából. Nemcsak, de több évekre szerződtek az előbb említett haszonbérő Holczér Ignác ur és a cs.-gorbói selyemtermelést vezető urnóval, a gubóknak kizárólagosan részükre leendő eladása tárgyában; mi végre az eperfák gazdaság uton gondozása, tenyésztésére vonatkozólag nevezetes felvilágosító utasításokat tettek. Bár erőre kapna hazánkban minden zugában e minden hasznos tenyésztések felett legdusabban jövedelmező iparcezik, mely mellett még a legutolsó falusi gyermek is alig egy pár hónapi nem túlságosan feszített erővel dolgozás után kényerét és ruházatát megszerezheti, s a folytonos gyakorlat által betanulva a kezelést, hasznosított polgárává válhatnék hazájának.

A mint ezen becses lap 117-dik számában megírtém, tudósítástétem folytatását azokról a körülményekről, melyekről személyes meggyőződést szereztem, a szerint tovább folytatam. Alig egy pár napi időzés után utamat Szilágy-Cseh felé folytattam, kedves társaságában egy szilágysági tótól talpig becsületes magyar embernek. A mint Tisztól mintegy másfél órai távolságra eső Göresön nevű falun menének keresztül, fájdalommal kellett látnom, hogy az ottani uradalom csűrös kertjében csak is egy középszerű asztag és alig egy pár széna kalangya volt látható, míg a másik oldalán a nagy birtoknak ott bever óriási nagy halomban az évek hosszú során át kivettelt trágyahalmaz; midőn a falu talsó oldalára érünk, kérdést intéztem egy ottani földmivelhez, mondaná meg, mi lenne oka annak, hogy ily nagy jószágban olyan kevés a takarmány? a kérdezt a trágyahalomra mutatott, azt mondván, hogy a hol ilyen gazdaság van, ott csak, hogy auyt is van. Szilágy-Csehbe érkezve, egy pár tekintélyes városi polgar házál megjelenelem alkalmával hallottam panaszokat felmerülni az idén roppant szárazság miatt, mivel magam is meggyőződtem, miután a mezőkre kirándulást tettem. A töröküzat ezen a határon, ennek a hónapnak 11-én már szedni kezdették némely helyeken; ugy a mennyire lehetett a hosszas szárazság alatt megőnt, s meg is száradt lencse nagyságu szemével. E kálitűben egészen magyar ajku városban a népnevelés, ha nem is érte el azt az állást, hova törekednie kell, de nem is áll oly alatt, hogy felőle csak féldalulag lehetne szólni. Van itt az ev. reformatusoknak egy számos finevendéket befogadó előskolájuk, míg a leánynevelde elkülönítve most van készülbén. Odaváló lelkes t. t. Fábán ur buzgalmanak köszönhető az új vállalat létesítése, csak már a tanítónő

egyszer földeríté fiatal lelkét Eliz társalgása által s nem sokára bucsut vett el előtte igen kedvessé vált családától, s Zováthy né fogatával elindult haza felé.

IV.

Halomvölgy — a mint említettük — egy állomásra fekszik Zováthfalvától. A völgy nyugati részén, melyet a folyamossal párhuzamos hegylázolat kísér, fektűt Zováthy Rinald udvartelke. Előtte porondozott országot vonult el. A lak maga halmon vagy is inkább egy hegylázban állott, az ország-utrá nézve, a lak mögött a nagy kiterjedésű kert alászallott a völgybe, s a Küküllő folyamában határozódott. Az udvar elejét jó karban álló feketerácos kökért kerítette, melyen átlasszott a diszfakkal mivelt udvartér, a középponton álló szivattyus kuttal s azt környező szomorú fűzek s gyöngyszín löcakkal. Ha most szolantunk kell magáról az épületről is, mely Vilmos előtt a távolból feltűnőnek tetszett, nem mondhatjuk, hogy azon valamely nagy urias építészeti izlés terült el, habár nem lehet megtagadni a külső után is, hogy a ki azt építette, nem sajnálta a pénzt rá. Ez épület egy emeletes volt, hat elég esimes oszlopon nyugvó erkélyvel, s középsőbrokban nem szegény homlokzattal; de e faragványok nem valának választékosok. Az épület földelzete veresre festett szindely volt, melyet igen vidámitott az új fehér kémény; de melynek, legalább a mi nézettünk szerint, némi intézeti alakot kölcsönzött a kémények közt középponton fekvő fényes bádog tornyocska.

(Polytatjuk.)

TÁRCZA.

— Siessünk siessünk, szolt Vilmos. Kiváncsi vagyok egyezsminnd megtekinteni a Küküllő vizét, mennyire sósult meg s mennyire érdemes e nagy zajra? Egy tveget töltsünk meg abból, én vegybontani fogom. Kiváncsom tudni, mily arányban áll a sótartalom a vízhez. Hisz ez igen szép természeti jelenség.

Csakhamar a szabadban voltak fiatalaink. Vilmost meglepte a gazdag sőtartalom, mely ily távolságra is eredeti telepeitől az elég terjedelmes folyó vízében mutatkozott.

E jelenet régen gyakran fordult elő. Nem tudjuk, a nép ezen gyakorlati joga most mennyire ismertének érvényesnek. A természet maga ezen jogkérdest ez utóbbi évtizedben még nem tette fel. Az utolsó ily sósító kitörést 1846-ban láttuk saját szemünkkel, Szováta helység sóhegyei között.

Fiatalaink összejártak az egyszerű stílusban rendezett nagy, nagy tisztasággal kezelt kert, mely nem a mivelt izlés pusztá pompájára, hanem sokkal inkább a háztartás kerti kellékeinek előállítására volt rendezve. A mi a hasznosságon kívül állott, a szintén csak az Ozdiszika környéke volt, hol sürf fák vetének lüves árnyat s szélesre kidaraszolt üsvény s néhány kerti löca és asztal mutatá, hogy itt olykor a család árnyat ke-

res a nyár melege ellen, s szórakozást a völgyen végigfutó kellemes kilátásban.

— Egy esimes helységet veszek ki a távolban, ugy tetszik az egyház bádogfedeltű tornya közelében egy új s izletes ur lak emelkedik? Minő helység s kié ama tisztes épület? kérd Vilmos, egy alig pár mérföldnyi helység felé mutatva, mely Ozdiszika-lájáról a Küküllővölgy alantabb vidékén jól kivehető volt szabad szemmel is.

— Az ott Halomvölgy — szolt Zováthy Gábor — Zováthy Rinald birtoka, ki egyik utódja Osvádnak, kiről tegnap anyám beszélt. Nem régen épített esimes lakást s mondják, hogy termet nagy költséggel vannak beburkolva.

— Ah, hallottam gyakran híret, mondják, hogy igen kedves leánya van Izidora, ki csak most serdült fel. Ismered személyesen őket?

— Rinaldát láttam olykor a mint Halomvölgyen átutaztam a város felé, de leányát nem ismerem csak is híreből. Ot vidékünkben a legszebb hölgynek tartják.

— Kiváncsi vagyok ismeretségre, ha nem sietnék haza, akár hogy meglátogatnám őket. Utitársad lennék ma délután, s míg te sokadalmoznál vagy Osvád sirjának faragványait vizsgálád, én megpillantanám a magasztalt hölgyet.

— Tedd azt kérlek — szolt Gábor — mily kedves volna nekem, ha egyült tehetnék e kis kirándulást s egyezsminnd biztos ajkáról vehetnék értesülést Rinald házáról; mely engem szerfölött érdekel.

— Ezuttal nem lehetek szolgálatodra — szolt Vilmos — de a mi késik, nem marad. Az este monád, hogy az országgyűlésen

együtt leszünk. Rinald is királyi meghívó levelet kapott s fülhegygyel hallottam, hogy leányát Kolozsvárra szándékozik kiléptetni. Majd megismerkedünk ottan.

Igy beszélgettek a fiatalok, mit csak azért említettünk, mert párbeszédjökben mind két részről kitűnő volt a Rinald háza iránti érdekltség. És ez nem csoda. Izidora nagy szépség hírében állott. Rinald gazdagságának híre már el volt terjedve s mindig érdekes volt egy feltűnő szép leány, ki egyezsminnd egy gazdag háznak egyedül sarjadéka. Ezt már nem lehet tagadni.

Azonban Vilmosnál inkább csak bizonyos kíváncsiság, mint komolyabb utógondolatok tettek érdekessé a távolból szépen fehérő ur lakot s lakóit, lelke más és ujdón befolyások alatt állott. Gondolata nem ritkán foglalkozott a szende, szép és mivelt lelkű Elizszel, kinek álmódott szép kezét képzelte az alatt elterülő kert virágai között; lépteinek libegését képzelte oda a nem kevés gondolat kezelet s elég széles kerti ösvényekre. Lelke akaratlanul visszatért a hölgyre s önkénytelenül érezte, hogy szíve egy kedves hívőlet befolyása alatt áll. Némi gyönyörözést futott át szíven, midőn egy cseléd jött s tudatta, hogy a reggeli vár reájok.

Gábor előtt, pedig egy csodálatos léleksejtési költszet alakjában lebbent fel a mult esti szalonkaszat. Egy időre kétes volt kié a győzelem? s végre kiderült, hogy ő az. Észrevette, hogy röpkeid gondolatjai az ábrándok szárnyain szállanak Izidora felé, egy lény felé, kit soha sem látott életében s ki előtte mégis korábbi időktől fogva kimondhatatlanul érdekesnek tetszett.

Igy haladtak be a ternekbe. Vilmos még

megválasztására kell a főügyelmét irányozni. E részben pedig Kolozsvárt könnyen boldogulhatna, ha a szilágy-csehi közönség az évi segélyezés által elegendőleg biztosítaná egy tanítónő állását. Levegőleg hatott reám az, hogy ezen mezőváros körül eső több mint 20 helységre a Kurucz hadjárat után kevés kivétellel mind elolábozódott, részint új oláhtelepek foglalták el az őt magyar lakot, részint az összeházasodás szülte az elmagyartalanodást. E helységek között van az erdélyi történelemben fenforgó Verrőly helysége, hol számos magyarnak vére folyt el, hazája és szabadsága érdekében vitt küzdelmei közepette. Elvégezvén dolgaikat, Szilágy-Csehből visszatértem Zilahra. Több időm levén e tiszta magyar város még tisztább lelki és vendégszerető magyar polgárai között mulatni, nem mulasztom el a német e városban látott szemboszantó, rendellenes körülményeket megemlíteni. Zilahváros, mint szabad kiváltságos város piacán, ott látható a nagyobb és apróbb bázilátok időnkénti gyűlhelye; ott vannak a libák különböző csoportokba reggeltől estig, s gyönyörködtek a piaci közönséget díszmunkák gágásgaikkal; másfelől ott tur a földben egy kis csoport dűsöd, míg harmadikfelől a nap melege elől tova egy piaci ház árnyékos oldalában dőlnek le az ökrök és borjúk egyaránt, s mind ezeket senki onnan el nem hajtja, míg ösztönük a hazamenetelre nem érkezik. Eleinte a figyelm hiányának tulajdonítom e körülményt, míg későbbi észlelésem után nyomára jutottam, hogy ez már régi szokás. Az ugynevezett temető-utczán én magam számítottam meg 12 szemétdombot és plane vasárnap, a melyek az utca tisztítás után gyűlt szeméttől halmozottak fel; de hogy onnan mikor vitetnek el? nem tudom, mert az ottani polizei-systhemmel ismeretlen vagyok. De ha vannak hiányok, vannak az előrehaladást tanúsító intézetek is. Itt van például a szép virágzásnak indult zilahi ref. gymnasium, mely az idén egy más új épülettel nagyobbítottán, ma már több tanuló befogadhat. Ezen tanintézetre büszkén tekinthet a magyar nemzet, mert a magyar földnek majd minden nevezetesebb helyein vannak nagy férfiak, kik kiképzétségüket a jogi fokozatig itten nyerték s állásuk mellett tanuskodhatik a kolozsvári ref. főtanoda is, hova ez intézetből az ezelőtti években oly számos jól képzült értelmű ifjú jött magasabb fogalmu tanok hallgatására. Az új épülettel tanoda felszentelése ünnepélyével sept. 7-én jótékony célú bál fog rendeztetni. Zilahváros értelmiségének egyik tanújelű szolgálhat az ottani casino is, mely számos részvények alapján tartja fenn magát; míg másfelől az is mutatja a kiképzétségi erőt, hogy egyedül Zilahváros állotta ki kevés kivétellel a jelen provisorium idejére Közép-Szolnokvármegyében összeállított megyei tisztviselőikart, mely megye különben eléggé nevezetes hazaszerető- és észűs honfiakban. A napokban várják ide az erdély- és magyarországi határvonal kijelölésére kirendelt bizottságot, melynek a részek Magyarországhoz lett csatolásával az új határt kijelölni lesz főteendője. A részekben átalános a félelem a só ára felemelkedése miatt.

Egy utazó.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A főkörmányszék felkérte a n. város kolozsvár-brassói vasutvonal bizottmányának elnökségét, a vonalba eső megyei és városi hatóságokhoz felszólítást intézett, hogy a vasut költségei fedezésére szánt felajánlások sikeresítésére közreműködjenek. (K-k.)

— Kolozsvár városában tegnapelőtti következő rendelet közzétett: A helybeli cs. kir. kerületi pénzügyigazgatóságnak folyó évi augusztus 16-án 7787 sz. a. h. tanács-hoz átküldött átirata következtében, e város minden adófizetője értesítettik, hogy folyó egész évi adó tartozását, ez év szeptember 1-ől napjára befizetni annnyival inkább el ne mulassza, mivel azon idő eltelté után, a hátralékosok ellen, a katonai kényszerű felhajtás mulatlanul alkalmazásába fog vétetni. A kolozsvári tanácsból, aug. 23-án 1862.

— Folyó hó 19-23-ig (bezárólag) folyt le ev. ref. tanodánkban a papi hivatalra készült ifjak szigorlata. Számszerint 25 ön állottak ki a szigorlatot, kik közül 14 kitűnő, 11 részint dícséretes első, részint első osztályu bizonyítványt kapott. A t. t. tanárikar általános teljes megelégedéssel nyilatkoztak az ifjak készsége iránt, s ugy bocsátotta ki eddig közvetlen s gondosan ápoló szárnyai alól azokat, mint ez időszerint „utolsó virágait” az eddig Kolozsvárt székelt s tehát legalább névleg kolozsvári theol. seminariumnak.

— (o. a.) A helybeli ev. ref. belvárosi leány-iskolában a tanítás szeptember elsőjén veszi kezdetét. Karacs Teréz kisasszony helyett vezér oktatónőnek kecskeméti nőnevelő Dömötör Teréz kisasszonya van megválasztva.

— A pesti műegylet részéről közelebb felszólítás küldetett szét részvényesek iránt. Ezen egyet feladata, a művészet szeretetének terjesztése s az izlés nemesítése hazánkban, még pedig először: folytonosan tartó műkiállítás; másodsor: jó és a részvényesek közt sorshuzás után kijátszandó festvények vétele, s ez uton a hazai festészek munkásságára s tevékeny önképzésre ösztönzése által; harmadsor: becses és minden részvényes után egy példányban a tagok közt kiosztandó műlap kiadása által. Minden részvényes évenként 5 ft 25 krt fizet, és ezért egy becses műlapot kap, mely maga megéri a befizetett összeget, a három rom évre belépő részvényes pedig évenként két, az egy évre belépő pedig csak egy számmal játszik az egylet által megvásárolt jeles művekre, mely körülmény nyeresé esetében gazdagon téríti meg a fenebbi csekély áldozatot; azonkívül a részvényesnek szabad bemenete van minden az egylet által rendezendő műtárlatokba. Ha valaki akár a művészet iránti különös szeretetből, akár azért, hogy a sorsolásnál több számmal játszhasson, maga számára négy részvényt vált, az ötödiket ráadásul ingyen nyeri. Ily részvények elfogadására Kolozsvárt Stein János könyvtár van megnevezve.

— Az illetőségi kérdésről, mely egyfelől a magyar és horvát udv. kancellária, másrészt pedig a kereskedelmi minisztérium között tárgyalatik, a „P. L.” azon közlést hozza, hogy a szabadalmakat illetőleg a leg-

felsőbb elhatározás nem történt oly módon, hogy az udvari kancelláriák szavazata ezen ügyben mellékes- vagy egész közönyösnek tekintessék; sőt az illető központi hatóságok megegyezése szükséges. Mert ha a szabadalom megadására a kereskedelmi minisztérium körébe tartozik is; a kihirdetésnek az illető országos hatóság, tehát nálunk a m. kir. helytartóság által kell történnie, mely az illető okmányt az udv. kancellária útján kapja. Ezt pedig alig lehet arra kényszeríteni, hogy oly esetet hirdettesen ki, melyhez nem adta alakilag megegyezését; kétes esetekben ezt nem is fogja tenni, a nélkül hogy ő felsége végzését igénybe vennie. Tényleg tehát a szabadalmak ügyében a kereskedelmi minisztérium hatásköre a kancelláriák körével egy. A levelező hozzászól, hogy azért említi csak a magyar és horvát udv. kancelláriákat, kik az illetőségi kérdést szóba hozták, mert a lapokban közölt azon hír való, hogy az erdélyi udv. kancellária, a magyar udv. kancelláriához intézett terjedelmes német átiratban utasítá vissza, hogy collegáit ez ügyben pártolja.

— Dunaföldváról a következő hajmeresztő rablómerényletről tudósítanak a lapok: Ft. Egyed Antal, czimz. apát, d.-földvári plebános, m. t. t. tag, 84 éves lelkes hazánkfi, tegnapról mára virradó éjjel 1 órakor, löfegyverekkel, baltákkal és késekkel fölfegyverezett 8 rabló által ágyában megtámadtatott. A rablók, összes cseléséget megközték, a megtámadottat homlokba verték, úgy hogy a nagy vérzésétől elveszté eszméletét. Ez alatt elraboltak néhány száz forintot, arany-lánczát, keresztfét, gyűrűjét, óráját, írómányait szétdobálták s öt vérében hagyva negyedél órakor tovább álltak. Közülük nehányat a Dunán ladikón átkelni és deszkadarabokkal evezni láttak. A tetemesen megsebesített agastyán életben maradásához kevés a remény.

— Karlsbadban sz. István napját a Magdolna-templomban tartott fényes isteni-tisztelettel ünnepelték meg, melyen az e fűrdőhelyen levő hazánkfiak és lengyelek, férfiak szintugy mint nők kivétel nélkül megjelentek. A szent misét egy magyar lelkész mondta. Végeztével több magyar és lengyel összeülekezett.

— A marhavész legújabb tudósítások szerint Pest, Heves, Borsod, Abauj, Komárom, Mosony, Veazprém és Esztergom megyék, valamint a Jász és Kunság 37 helyén ütött ki, hol 34,125 db marha létszámból összesen 11,978 db betegedett meg; s ezek közt 4242 felgyógyult, 7199 elhunyt, 12 lebonkózott, a többi pedig beteg maradt. A vész Békés megye egész területén megszűnt.

— Hirlapi igazolás Kézdi-Vásárhelyről. A „Kolozvári Közlöny”-ben 121-1862. sz. alatt, alattirtnak személyemet illető tudósításra, ugyanezen téren az igazság és magamiránti kötelességemből lehető röviden ezekben felelek:

A felhozott cikkek alattirtat illető részében ezek állanak: „Elküldöttem hozzá (t. i. a csendőrtiszthez) királybíró Vizi Istvánt, kinek kötelessége lett volna, ezen polgári hatóság alá tartozó egyéneket a zsandároktól elvenni, s a főhadnagy hajlandó is lett volna átadni, de ugy látszik, nem akarta átvenni.”

Ezen kitételek komolyan taglalva, először is „elküldöttem királybíró Vizi Istvánt”-megenged levelező ur, én ily arrogans és suprematist kifejező elküldtetésemről nem tudok — elküldhet másokat a horvát tetszik, de engemet orromálógva nem bordonhat. Én önként siettem most is, mint mindenkor segíteni a hol csak lehet. Így szől tovább: „Kötelessége lett volna a zsandároktól elvenni”, kérem a más kötelességebe mindig ovatosan avatkozni, teljesítse a magát, s maradjon a szentkönyv mellett... Én hivatalos és erkölcsi kötelességemből kifolyólag, midőn a főhadnagy urat félkértem az illető ifjak documentumai megvizsgálhatására, s egyált meg is vizsgáltuk, s hogy értelmességén alapozik befogatásuk, arról meggyőződést szereztem, s már segítve hittem iranyukban; azonban egy tiltott tereztől 7 hüvelyken alóli pisztolyt is levén előmutatva, oly nyilatkozattal, miszerint semmi esetben itt bíraskodni nem lehet, s kénytelen Brassóba (hová cimezve is van a jelentés) az illetékes tisztbánsághoz beküldeni, ott bizonyosan bejelentem magam részéről is a tévedést, azonnal elfognak bocsátatni: nem tehettem ekkor egyebet, mint éppen a tudósító lelkész arhoz meve, tudatni a dolog valódi állását, sőt javasoltam, hogy menne el maga is és kezesség útján tán lehetne segíteni, el is ment a t. lelkész ur, és mit tett, arról csak hirlapilag kívánt, a már olvasott modorban értesíteni.

Ezekből láthatni, hogy a kötelességnek eleget tettem, a zsandároktól pedig elvenni a papíron jól hangzik, de a valóságban az afféle megtámadásoknak kedvetlen viszhangja szokott lenni, kivált midőn tudnia kell a Kolozsváron kiadott csendőri utasítás legelső §-át, mely szerint „a csendőrség csak is, saját csendőrségi előjáróinak van alávetve”, és ily viszonyok között, bár mint ohajtottam, ugy is mint hivatalnok, ugy is mint atya, a kérdés alatti tanulók szabadon bocsátatásának hatáskörömön túl, erővel és okokkal szemben, nem harcolhattam, el nem vehettem.

Mi továbbá a csendőrtiszt ur hajlamát illeti, és hogy átvenni nem akartam, valóságos nevétség tárgya; hisz mindenki tudja azt, hogy a csendőri hajlam kifogatást nem szenvedhet és ha átadni legkisebb hajlamát mutatott volna, azt nem akarással visszafogtatni, rendellenes lesz vala. Végre csak arra figyelmeztetem a tudósító urat, hogy szenvedélye árjába ne síessen magát s másokat beléfolasztani, s hagyjunk fel valakit mindig, ki a nyomorúság idején nyújthasson segéd kért. Hazánk, nemzetünk s az egyesek sorsán nem ábrándozó szenvedélylyel; sőt inkább megfontolva haladni kívánó egyetértéssel lehet és kell segélni; ha valaha, ennek most volna ideje.

Wizi István.

POLITIKAI HIREK.

FRANCZIAORSZÁG. Páris, aug. 20. A közügyelmet még folyvást csaknem kizárólag Olaszország veszi igénybe. Hivatalos körökben bizonyosnak mondják, hogy Garibaldi beszánczolta magát Cataneában s ellenszégül a királyi had-erő száraz- és vízfőli támadásának. Siellában a rendes

katonaság száma 25,000 főre mehet; de avatottak azt állítják, hogy legalább két annyi kívántatnék Garibaldi bekerítésére.

A római helyőrség szaporításáról szállongó hírek valótlanok. Csupán a helyőrségi csapatokban támadt hiányok pótolatnak. A „Constitutionnel” szerint a római helyőrséghez tartozó ezredek tartalékából 700 ember kapott parancsot, hogy induljon Rómába; ezenkívül még két század huszárt adnak Montebello tábornok rendelkezése alá.

A „Köln. Ztg.” egy a császár közvetlen környezetéből származott levélről tesz említést, melyben a többi közt ez áll: „A hadsereg nagy része rokonszenvez Garibaldival; neki igaza van, midőn előre akar törni, s a francziák szerepe Rómában lehetetlen, mivel ott semmi elvet nem képviselnek és saját érdekeik- és rokonszenveiknek állnak utjában.”

A „Morn. Post.”-nak írják Párisból: Azt beszélük, hogy Garibaldi levelet írt a királynak s kéri őt, hogy azt a katonaságot, melynek le kellene rázni, s Franciaországnak kevésbé engedelmes minisztériumot alkotni. De hát mire mehet Victor Emanuel bármilyen kabinetje, ha Franciaországgal jó lábon nem áll? Könnyű azt mondani, hogy: „Rómába be kell mennünk”, de tegyük fel, hogy a francziák kivonulának a nélkül, hogy jól megértetnék a többi kath. hatalmakkal, hogy a fenálló Olaszországot tiszteletben kell tartani, vajlon mi lenne ennek a következménye? A pápa bizonyára odabagyná Rómát, mint 1848-ban, s a kath. hatalmakat mind felhívna segítségére. Jól meg kell jegyezni, hogy Olaszországnak megtámadtatása esetére nincsenek szövetségesei. A jó kíváncsok s Angolszág hirlapi cikkei nem sokat használnak a csaták napjaiban. Az nagyon könnyen meglehet, hogy Ratazzi kényszerítve fogja magát érezni a lépésre, hanem azért utóda nem jut közelebb Rómához. Ha Napoleon császár nem akarja Olaszországot boldoggá és csendessé tenni csapatainak Rómából visszahívása által, akkor az olaszoknak várakozniok kell, várakozniok reménytelenül; mert nem marad fen egyéb, mint Franciaország akarátának engedni, vagy öngyilkosságot követni el a nemzetben.

OLASZORSZÁG. Turin, aug. 23. Az „Opinione” írja: Legújabb tudósítások szerint Palermo csendes; Sicília többi része azonban rendtelenségben s a legnagyobb izgatottságban van. Azt mondják, hogy Garibaldi Acirealeből visszatért Cataniába. Környezetében minisztériumot alakított, s a bejegyzési és bélyegadóktól eltörölte. Calabriában, Garibaldi megérkezését várva, növekszik az izgatottság. Cialdini csak azon feltétel alatt fogadta el a siciliái főparancsnokságot, hogy hadtestének egy osztályát magával vihesse. E végett Marseilleben hat gőzöst béreltek. Nápolyi tartományokból ma érkezett tudósítások szerint Glutino cattanzaroi főnök, Corte tábornoknak egy önkényes hadoszlopval a kerületi főváros ellen nyomulása, és Guicciardi cosenzai főnök egy önkényes csapat partra szállása által kényszerítve voltak állásaikat feladni. Arról is beszélnek, hogy Nullo ezredes egy önkényes hadtest élén, Reggioan tart.

Garibaldinak Cataniába érkezéséről azt írják, hogy a nép és a nemzetőrség kitörő lelkesedéssel fogadta. A főnök, ki csillapító beszédet akart tartani, kifütyülték. A mozgalom politikai vezetését Nicotera vette át. A távirtda sodronyait elszakgatták, a várost eltorlaszolták. Garibaldi tereiről kitérőféle hozzászólások keringenek. Azt hiszik, hogy a nagy városokat nem akarja belévonni a mozgalomba, mert Palermot fellátni egy intésebe került volna, de nem tette, mert nem akarja, hogy a törvényes kormányzat teljesen megszűnjék. Olaszországban leginkább azon nézet van elterjedve, hogy Garibaldi a siciliái mozgalommal csak arra számít, hogy a kormányt tévútra vezesse s minél több királyi katonaságot csaljon a szigetre. Elérkezvén aztán az alkalmas pillanat, ő maga egyedül, vagy kevés választottai kíséretében átkel a tengerszoroson s a nápolyi mozgalomnak élére áll.

Egy turini levelező azt állítja, hogy Cataniát a királyi hajóhad és Ricotti tábornok hadserege ostromozzák. A fenebbi távüregnyők után azonban valószínűleg ez is oly elkésett tudósítás, mint az, a mely szerint Garibaldi előtt a Cataniába vezető út is elzártott volna.

Garibaldihoz több városból, névszerint Messinából, Palermóból és Cataniából küldöttek mentek, sőt néhány parlamenti tag is meglátogatta, hogy a kormányval kibékítsék. Az ilyen látogatásokat szivesen fogadják ugyan, de vagy kitérőleg felel, vagy oly feltételeket szab, melyeknek teljesíthetenségéből kitűnik, hogy elhatározása nagyon szilárd. Így például igéri, hogy kész haza menni, ha Napoleon császár részéről biztosítják őt, hogy a francziák egy bizonyos határidőre Rómát kiűrik. A kormánypartí lapok kivételével nemcsak a napisajtó, nemcsak a nagy közönség, de a rendes katonaság rokonszenve is napról napra nagyobb Garibaldi iránt. Tábornokai s a déli hadsereg azon volt tisztjei, kik a rendes ezredekbe léptek, csak azon időpontot várják, midőn Párisban kijelentik, hogy Róma megszállásával nem akarnak felhagyni, s ha erre Ratazzi valamely államcsíny elkövetésére kényszerül: akkor Olaszország 24 óra alatt fegyverben áll s a francziákat kiűzi Rómából. Eddig elmentegy 40 tiszt adta be lemondását, köztük Corrao ezredes, a ki Garibaldi egyik hadtestét vezényli. Ez ugyan még nem nagy szám 1500 tiszt közül, s a sem bizonyos, hogy a visszalépők vajlon mindnyájan Garibaldi zászlója alá mennek-e; de annyi mindenesetre látszik, hogy a mostani kényes helyzetből menekülni akarnak, mely körülmény igen kétséss teszi a királyi hadseregek Garibaldi ellen használatát. Egy tiszt írvében a király jelenlétében így kiáltott fel: „Menjünk Rómába Garibaldival!” A király rögtön elfogatta; de mit használ ez egy hatalmas eszme rohamá ellen.

Garibaldinak Cataniába menő útjában történekről utólagosan még ezeket írják: Caltanisettában a politikai és kisebb vétségekről elfogott személyeket szabad lábra bocsátatta. Parancsait a neki, a nemzet által adott teljhatalom nevében adja ki. Castro Giovanniban következő beszédet tartott: „A népek életében magasatos pillanatok léteznek; értsetek egyet és erősek lesztek. Én ismerlek benneteket és tudom mit vagytok képesek tenni a szabadságért. Vegyetek példát azon vitézekről, kik engemet követnek. Ti is válasza-

tott fiai vagyok Olaszországnak. Egyesüljétek és én megígérem nektek, hogy Victor Emmanuel zászlóját magasra tartva, az idegenek dacára is rövid idő múlva benyomulunk Róma szent földére."

A „D. A. Ztg.” római levelezője a következő adomát közli Antonelli bíbornokról: A napokban, midőn sok petarda sült el az utcákon, s általában oly alakja volt a városnak, mintha már-már kitörő felben volna a forradalom, Antonelli este magához hívatta a pápát. Már több bíbornok volt jelen, mindnyájan nagy felindulásban, s egész komolysággal a pápa bekövetkeztető elutasításáról tanakodtak. „Mit gondolt ön Antonelli, — szóla a pápa a belépő bíbornokhoz, — nem kellend-e nemsokára kivonnunk a római kérdést a francia gyámkodás alól?” — „Kivette az már magát” felelt a balalmas bíbornok. — „Non possumus” — soba alkudozni az egyház titlen koronás gyermekeivel; hanem egészen másképp áll a dolog egy dadalmas forradalom bevezetett tényével szemben; ezen esetben bátran megadhatjuk a népnek a mi a népé, és szellemi felsőbbbbségünket magasabbra emelhetjük egyszerűsággal, mint valaha állott.” Ezen szavak azóta egész Rómában sajjáról ezjára keringnek.

OROSZORSZÁG. Varsó, aug. 21. Ma délelőtt 9 órakor végezték ki Jarosinskit a Sander fellegvárban. A halálos ítéletnek Constantin nagyherceg általi megerősítése így szól: A hadseregi hadbírósnak Jarosinski Lajos politikai bűnről szóló előterjesztését átvizsgálván, az alkosdó által reám ruházott hatalommal fogva megerősítem az ítéletet, úgy a mint azt a hadbírósg kimondá. Ezen bírósg ítélete pedig így szól: Jarosinski bűnös, mint a jun. 3-án Constantin ellen elkövetett merénylő tette, ki saját vallomása szerint Wiclopolskyt is megölni szándékozott, s mind a két célból egy összekülvés részese volt; a miért a hadseregi hadbírósg a katonai büntető törvény alapján a bűnösnek akasztófán kivégzését általi büntetését indítványozza.

TÖRÖKORSZÁG. A montenegrói harcztérrel írják a „Botschafter”-nek, hogy a montenegróiak egyik közelbbi csatában foglyul ejtén Rifaat basa unokáját, darabokra konyolták s egy zsákba varrva küldötték el Omer basának. Egyébírát a feketehegyiek barzai szerencsése aligha hanyatlóban nincs. Dalmáciából, a harcztér közvetlen szomszédságából írják a „M. C.”-nak, hogy valószínűleg nemsokára területükön fogadják a oltalmukba veendő a mindenfelől megvert montenegróiakat.

SZERBIA. A „Srbski Dn.” megzafolja azon hirt, mely szerint Garasani le akart volna közzéadni miniszteri állomásáról. Szerbiában jelenleg az általános jelszó: „Mort vagy soba.” A nemzet semmi áldozattól sem ijed vissza, csak hogy egyszer Szerbia szabadságát biztosíva lássa.

MOLDAVIA-OLÁHFEJEDelemség. Galacziól írják, hogy a lengyel emigratio nagy tevékenységet fejt ki az Al-Dunánál. Galacz környékén mintegy 1150 lengyel van a helységekben elhelyezve, s egy ügynöknek alárendelve, a ki mintegy parancsnok is. Jelszavuk, részint Lengyelország felszabadítása, részint a szláv tartományok fellázítása. Microslavskyt várják magukhoz, ki 1849-ben Siciliában és Badenben szabadsápatvezér volt. Ő lenne vezértük, s ez adna irányt működésüknek.

Ujabbak. Turin, aug. 23. A hivatalos lap egy királyi rendeletet közöl, mely által Cialdini rendkívüli biztossá nevezetik ki Siciliában. A siciliái partokra kimondatott az ostromzár. Egy kir. rendelet feloszarta a gennai felszabadító társulatot főképzeletével együtt. Riccotti és Mella hadosztályai Mistrhancoban egyesültek. Garibaldi megszálloita Acireale; Cataniában a közpénztárat lefoglalta, adót vetett ki, a közlekedést megtiltotta s torlaszokat állított. Az önkényesek rosszul vannak fegyverkezve, a nép többsége a kormány részén van. Palermóban és Messinában csend uralkodik. Garibaldi-nak a „Diritto”-ban közzétett kiáltványára, melyben a magyarokat felkeltésre izgatja, az „Italia” Klapkának következő tartalmu feleletét közli: „Ön szózata vizsgálva találhatott volna, ha Ön, az önkényesek élén, egyesülve a királyi csapatokkal, hangoztatta volna harci riadóját Ausztria ellen; ma az Ön szózata többé nem Olaszország. A példa, melyet a szerbek, görögök és montenegróiak nyújtanak nekünk, kedvezőbb pillanat bérvarását tanácsolja. Ezek hallgattak egy oly felhívásra, minőt Ön intéz hozzánk; és ezen népek megcsalattak reményeikben. Ez ugyan nem hékít ki minket az elnyomással, de arra indít, hogy erőnket kedvezőbb viszonyokra tartsuk fenn.”

— A „Scharffs Corr.” turini levelezője szeri t Garibaldi 19-e és 20-a közti éjjel Cataniából eltávozván társaival együtt a nápolyi száraz földre érkezett.

— Milano, aug. 24. A „Perseveranza” alaptalannak nyilvánítja azon hirt, mely szerint egy zászlóalj ezredesével együtt át állott volna Garibaldihoz, és a hadsereg vonakodnék az önkényesek ellen harcolni.

— Páris, aug. 25. A mai „Moniteur” felel azon kérdésre, minő állása van a kormánynak az olaszországi mozgalmakkal szemben. Tekintve a kérdés tisztaságát, a kétség lehetlennék látszik. Kötelesség és katonai becsület kényszerítik a kormányt, hogy a pápát, inkább mint valaha, oltalmazza. A világnak tudnia kellene, hogy Franciaország nem hagyja veszélyben azokat, a kik felett védszárnyait terjeszti ki.

— Páris, aug. 24. A mai lapok jelentik, hogy Victor Emanuel azon a ponton van, hogy Nápolyba utazzék. Ricasoli elhagyta Párist és Londonba megy.

— Mostár, aug. 23. Ferik Achmed pasa Niksicsbe 300 löteher élelmi szert s több száz darab marhát szállított s azzal visszatért. Néhány száz montenegrói mutatta magát Dugában, de azonnal szétverettek.

— Varsó, aug. 24. Rzonca perében is meghozták a költél általi halálra szótó ítéletet, s a nagy herceg elébe terjesztették jóváhagyás végett. Hir szerint Ryll meghalt a börtönben.

— Uj-York, aug. 15. Nem valósul, hogy a külön-szövetkeztettek szándékuk volna McClellant megltádní. A külön-szövetkeztettek a James folyam déli partján öszpontosítják haderejüket s Independance várát a Missionrinal, sok készlettel elfoglalták. Délállami lapok szerint a külön-szövetkeztettek 6-án elfoglalták Batonrouget, mi után az egyesületiek legyőzték s táborukat feldúlták. Breckenridge tábornok a Colletto folyónál áll, nem messze Batonrougetől. Délállami lapok a tazawelli győzelmet is a külön-szövetkeztettek tulajdonítják. Walheps egyesületi tábornok Uj-Orleansban beadta lemondását, mivel Buttler nem akart fegyvereket adni a négerék felfegyverzésére.

Távíratí tudósítás a bécsi börzéről

August, 27-kén: Nemzeti kölcsön 82.30. 5% Metalliques 70.5. Bank-részvény 777.—. Hítel-részvény 205.80. Váltó Londonra 129.30. Ezüst 127.—. Arany 6.14.

Augustus 25 kén: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országí 72.25. Erdélyí 69.25.

T. és felelős szerkesztő DOZSA-DANIEL

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 2648. 1862.

Hirdetmény.

(672) (1-3)

Nemes Kolozsmegye ideiglenes törvényszéke által ezennel közhírré tétetik, miszerint a néhai gróf Karacsai József hagyaték tömegéhez tartozó Ns. Kolozsmegyében Kis-Czégén fekvő jószágresznek, melynek kiterjedése és alkotrészei akár a kis-czégi helység előjárásánál, akár az ezen törvényszék levéltárában létező birtok-ívekből megtekinthetők, önkéntes bírói árverése megengedett, s árverési határnapul folyó évi szeptember hava 22-k napja délelőtti 9 órája tűzött ki, ezen törvényszéknél.

Miről a vásárolni kívánók azon hozzáadással értesítettek, hogy az irt jószág kikiáltási ára 6000 forint ban o. é. állapította meg, mely összeven alól az el nem fog adatot, hogy a vásárlók a kikiáltási ár 10%-át mint bánatpénzt tartoznak letenni, s hogy a többi árverési feltételek ezen törvényszék levéltárában bármikor megtekinthetők, s azokból másolatok is vétethetnek.

Nemes Kolozsmegye törvényszékének 1862-dik év augusztus 12-én tartott üléséből.

Sz. 98. 1862.

Hirdetmény.

(673) (1-3)

Melynélfogva ezennel közhírré tétetik, miként a Felséges kir. főkörmányszéknek folyó hó 21-ről 19,329 szám alatt kelt kegyes engedménye folytán, Fogaras városának pálinka árulhatási joga bárom egymásután következő évekre, azaz 1862-ik év október 1-től 1865-ik év szeptember végéig, folyó év szeptember 16-án a városi hivatalnál tartandó közárverezés útján a többet ígérőnek haszonbérbe adatik. A kikiáltási ár 4,210 forint o. é.

Mre a vállalkozók azon megjegyzéssel hivatnak meg, miként az árverezési feltételek az árverezés kezdetén is mindennap a hivatalnál megtekinthetők, s miként mind azok, kik ezen árverezéshez hozzá szólni kívánnak, annak kezdete előtt a szokott 10 százalékos bánatpénzt letenni kötelesek.

Fogaras, augusztus 25-én 1862.

A városi hivatal.

Sz. 1189. 1862.

Hirdetmény.

(671) (2-3)

A nemes belső-szolnokmegyei törvényszék, mint gyámi hatóság részéről ezennel közhírré tétetik, hogy néhai Fekete László árvának Sajó-Udvarhelyt, s több hozzá tartozó helységekben lévő jószágok, közelebből az irt árvák számára megszerzett néhai Fekete Agnes Bardocz Eleknő az irt helységekben lévő birtok részével együtt, minden ahhoz tartozó szántókkal, kaszálókkal, legelőkkel, szász-bétei szállóval, rádasokkal, mindenmire regale, 10 helységbeli aránylagos koresoma s az udvarhelyi vásárvámbeli aránylagos jóvelmekkel és a jószághoz tartozó curialistákkal, kivéve az erdőköt, melyekből csak 20 kubik öl tűzi fa adatik, erdőbeli legeltetéseket és taxalistákat, — továbbá a sajó-udvarhelyi legjobb állapotban lévő négykövű lisztelő mal m a Sajó vizén, ezen utóbbi árkat együtt a jószággal, akár anélkül külön, — 1863-dik évi április 24-ik napjától kezdve, hat egymásután következő évekre, következőleg 1869-ik év április 24-ig, folyó év október 15-én Sajó-Udvarhelyt a Fekete udvarban tartandó közárverés útján a többet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Kikiáltási ára az egész jószágnak a malommal együtt 2000 frt. o. é. a malom nélkül 1600 frt. a malomnak külön 400 frt. o. é. Ha a vállalkozni bérteni kívánók nagyobb része a malommal együtt kívánnak a jószágot kivenni az első, ha pedig anélkül szólnának hozzá a második összegre fog kikiáltatni, s ezen utóbbi esetben a malom külön árvereztetik. — Minden bérteni kívánó tartozik az árverés kezdetén a kikiáltási ár 10 százalékat bánatpénzzel letenni, melyekből csak a többet ígérő általi letétel marad benn, az árverési feltételek értelmében, a többi pedig az árverés végével visszaadatik.

A jószág terjedelméről, s minőségéről, valamint az árverés feltételeiről tudomást lehet szerezni az árverés ideje előtt a sajó-udvarhelyi udvarban lakó erdőfelügyelőnél a birtok s feltételek nála lévő példányából. Dézsen, augusztus 6-kán 1862.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel. (Bel-farkasutca 74 sz.)

HEM HIVATALOS.

(674)

(1-1)

Hidutezában 286 szám alatt **KIADÓ SZOBÁK** vannak, hozzátartozó kamarával és pincézével. Értekezhetni bel-monostorutezában 189 számú háznál.

(669)

(3-3)

Kolozsvár városa határán egy **100 drb. marhára való** tisztavízzel s jó itató kuttal ellátott **LEGELO** a hó leestéig kiadó. Értekezni lehet íranta városgazda t. Balog Pál urral. Kolozsvárt, aug. 19-én 1862.

(667)

(2-2)

IGEN BIZTOS GYÓGYSZER

a SERTÉSEKET pusztító „**TOROKGYIK**” ellen, melynek jótékony hatásáról több megyék nagy- és köz-birtokosai meggyőződtek, s kik évről-évre megújítják e szer iránti megrendeléseiket.

A hazai mezőgazdaság egyik jelentékeny ágát képező sertés tenyésztésnek vélek tehát szolgálatot tenni, midőn a sertés-tenyésztőket ezen hatályos szerre, mely nemesak a jelentkező kórt távolítja el s a kór ellen prasservál, de a már kiütött betegséget is biztosan megtűri, s teljesen megszűnteti: figyelmezzé teszem.

A fennebbi szert a szükséges használati utasítással ellátva posta útján is eszközölöm a következő árak szerint:

- a) Egy gyógy-adag 1 éven felüli sertésnek — — — — — 5 kr. o. é.
- b) Egy gyógy-adag 1 éven alóli setésnek — — — — — 3 kr. o. é.

Postai szállításiért 500 adag-díj 50 kr. 500-tól 1000-ig 1 frt. o. é. levén melléklendő.

A bérmentesen teendő megrendeléseknél kitéteni szükséges, hogy egy éven felüli vagy alóli sertéseknek szükségeltetik.

Koricsánszky Vilmos

kis-jenői gyógyszerész. (Aradmegye.)

Ugyanezen gyógyszer, ugyanazon árban, nagy mennyiségben (mint bizományi helyen) megrendelhető Nagy-Károlyban (Szabarmegye) **Koricsánszky László** gyógyszerésznél.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön kapható:

Csalogánydal.

Eredeti ábrándos magyar, Zongorára szerző s a két haza szépeinek ajánlja **BERECZ EDE.** Ára 60 kr.

A váltórendtartás

a cs. kir. váltótörvény értelmében.

Népszerű magyarázat, számos gyakorlati példákkal és mintákkal, s a törvény szövegével bővíve.

Mindenneműek felvilágosítására szerkeztette Fináli Henrik Lajos, gymn. tan és a kolozsvári szab. keresk. társaság vasárnapi iskolájában rendes tanító. Ára 70 k.